

DE MOEITE WAARD IN ONDERWIJSONDERZOEK

Mei 2026

Samenvatting van boek

Tony Myers (2026). Gert Biesta. *A Challenge to Educational Orthodoxy*, Springer Books.

Dit boek biedt een compacte en heldere introductie tot het denken van Gert Biesta, waarin een fundamentele kritiek op het hedendaagse onderwijs centraal staat. Biesta verzet zich tegen de dominantie van wat hij *learnification* noemt: de reductie van onderwijs tot een proces van leren, gericht op meetbare opbrengsten, efficiëntie en individuele ontwikkeling. Volgens hem verdwijnt daardoor de pedagogische en morele kern van onderwijs uit beeld. Biesta maakt een driedeling van onderwijsdoelen: kwalificatie (kennis en vaardigheden), socialisatie (inleiding in bestaande praktijken en tradities) en subjectificatie (de vorming tot een zelfstandig en verantwoordelijk subject). Vooral subjectificatie is cruciaal, omdat het ruimte biedt voor vrijheid, kritisch denken en het vermogen om niet simpelweg mee te gaan in bestaande structuren. Daarnaast bekritiseert Biesta eenzijdige vormen van *evidence-based* onderwijs. Onderwijs is geen technisch, volledig voorspelbaar proces, maar een relationele en normatieve praktijk waarin professionele oordeelsvorming centraal staat. Het risico van onderwijs is dan ook dat leraren niet volledig kunnen sturen wat leerlingen worden, en juist in die onvoorspelbaarheid ligt de mogelijkheid tot echte vorming. Volgens Biesta is de belangrijkste rol van de leraar om leerlingen in contact te brengen met de wereld om hen heen en hen uit te dagen zich daartoe te verhouden. Onderwijs heeft bovendien een democratische opdracht: niet alleen aanpassen aan de samenleving, maar ook bijdragen aan kritisch burgerschap. Zo presenteert Biesta onderwijs als een praktijk van menswording, waarin vrijheid en verantwoordelijkheid centraal staan.

Praktische tips voor jouw onderwijspraktijk:

1. **Onderwijs is méér dan leren – stuur bewust op drie doelen** - Werk niet alleen vanuit leerdoelen (toetsen, cijfers, opbrengsten), maar denk expliciet in termen van kwalificatie (kennen/kunnen), socialisatie (deel worden van praktijken), en subjectificatie (persoon worden). 🖱️ Concreet: *stel jezelf bij een les niet alleen de vraag "wat moeten ze leren?", maar ook "waarin worden ze hier als mens aangesproken?"*.
2. **Durf te onderwijzen (in plaats van alleen te begeleiden)** - Volgens Gert Biesta is de leraar geen facilitator, maar iemand die iets inbrengt: kennis, perspectief, normativiteit. 🖱️ Concreet: *neem positie in* (bijv. bij ethische kwesties, maatschappelijke thema's), *bied weerstand tegen oppervlakkige meningen, introduceer leerlingen in "de wereld zoals die is"*. *Dat vraagt gezag—niet in de zin van macht, maar van verantwoordelijkheid*.
3. **Laat ruimte voor het onverwachte (onderwijs is risicovol)** - Goed onderwijs is niet volledig planbaar. Juist in het onverwachte gebeurt vorming. 🖱️ Concreet: *wijk soms bewust af van je lesplan als er een betekenisvolle vraag ontstaat, geef ruimte aan echte gesprekken i.p.v. alleen "afwerken van de stof", accepteer dat niet alles meetbaar of controleerbaar is. Geen risico = geen echte vorming*.
4. **Werk met "weerstand" in plaats van alleen comfort** - Subjectwording ontstaat wanneer leerlingen zich moeten verhouden tot iets dat niet vanzelfsprekend is. 🖱️ Concreet: *kies teksten, opdrachten of vragen die schuren, confronteer leerlingen met andere perspectieven, stel vragen als: "Wat betekent dit voor jou?" of "Waar sta jij hier?" Niet alles hoeft leuk of makkelijk te zijn om waardevol te zijn*.
5. **Zie onderwijs als een relationele ontmoeting** - Onderwijs gebeurt niet in systemen of methodes, maar in de ontmoeting tussen leraar, leerling en wereld. 🖱️ Concreet: *wees zichtbaar als persoon (niet alleen als rol), toon betrokkenheid en verwachtingen, spreek leerlingen aan op hun verantwoordelijkheid (niet alleen op hun prestaties). De kernvraag wordt dan: "Wie kan deze leerling hier en nu worden?"*

De moeite waard

🖱️ goed onderwijs gaat volgens Biesta niet alleen over wat leerlingen kunnen, maar over wie ze worden—en dat vraagt van de docent moed, oordeel en pedagogische verantwoordelijkheid..

**JAC. P. THIJSSSE
COLLEGE**

